

ΤΕΧΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Μηνιαία Έκδοση - 2/Φεβρουάριος 1976 - έτος 46^ο
Έπίσημο Όργανο του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Προλεγόμενα.....	4
Ίστορικό τής ανάθεσης του Έθνικού Χωροταξικού.....	6
Ή Δημόσια συζήτηση του ΤΕΕ για τήν ανάθεση του Έθν. Χωροταξικού στο Γρ. Δοξιάδη.....	7
Είσαγωγή τής Έπιτροπής ΤΕΕ για τήν όργάνωση τής Δημ. Συζήτησης.....	9
Είσηγηση Γεν. Διευθυντή ύπ. Συντονισμού Γ. Λυμπερίδη.....	12
Είσηγηση Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Δ.Α.Σ.....	16
Θέσεις Πανελ. Συλλόγου Διπλ. Μηχαν. - Ήλεκτρολόγων.....	19
Άνακοίνωση τής Έδρας Πολεοδομίας ΕΜΠ.....	20
Πρώτο μέρος τής συζήτησης.....	22
Δεύτερο μέρος τής συζήτησης.....	25
ΟΙ θέσεις του εκπροσώπου του Γρ. Δοξιάδη, Π. Ψωμόπουλου.....	34
Τρίτο μέρος τής συζήτησης.....	37
Παράρτημα.....	54
Ή σύμβαση του Έλληνικού Δημοσίου με τὸ Γρ. Δοξιάδη.....	55
Ή άλληλογραφία ΤΕΕ-ΣΑΔΑΣ με τὸ ύπ. Συντονισμού.....	62
Άπόσπασμα από τή συζήτηση ΤΕΕ καί τεχνικών ύπουργών βουλευτών.....	65
Ύπομνήματα έπιστημονικού συνεργάτη του ΚΕΠΕ.....	70
Ο Κ. Δοξιάδης για τὸ Έθνικό Χωροταξικό.....	72

Προλεγόμενα

Όπως είναι γνωστό, τὸ Ὑπουργεῖο Συντονισμοῦ ἀνέθεσε στὸ γραφεῖο Δοξιάδη ἐπὶ δικτατορίας (Νοέμβριος 1972), τὴν ἐκπόνηση τοῦ Ἐθνικοῦ Χωροταξικοῦ Σχεδίου καὶ Προγράμματος Ἑλλάδος.

Ἡ μελέτη αὐτὴ ἀπὸ τὴν ἀνάθεσὴ τῆς μέχρι σήμερα δημιούργησε ποικίλα σχόλια καὶ ἔντονες ἀντιδράσεις πρὸς βασίστηκαν πάνω σὲ σοβαρότατα πολιτικά, ἐπιστημονικά καὶ διαδικαστικά αἴτια.

Τὸ Τεχνικὸ Ἐπιμελητήριον καὶ ὁ Σύλλογος Ἀρχιτεκτόνων ζήτησαν τὴν ἀναστολὴ τῆς ἐκπονήσεως τῆς μελέτης γιὰ νὰ ἐπαναξεταστῆ τὸ ὅλο θέμα. Ἡ πρότασις αὐτὴ δὲν ἔχει γίνει δεκτὴ ἀπὸ τοὺς ἀρμόδιους μέχρι σήμερα.

Τὸ ΤΕΕ, θέλοντας νὰ συμβάλει στὴν ἀντιμετώπιση ἐνὸς τόσο σοβαροῦ θέματος τῆς ἀρμοδιότητάς του, ὀργάνωσε δημόσια συζήτηση γιὰ νὰ ἐκφραστοῦν ὅλες οἱ ἀπόψεις, ὥστε οἱ ἐνδιαφερόμενοι νὰ ἀποκτήσουν μιὰ πλήρη καὶ ἀντικειμενικὴ θεώρηση τοῦ προβλήματος. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ σύστησε εἰδικὴ ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν ὀργάνωση τῆς δημόσιας συζήτησης.

Ἡ ὀργανωτικὴ ἐπιτροπὴ, θέλοντας νὰ ἀνταποκριθεῖ στὶς παραπάνω ἐπιδιώξεις, κάλεσε στὴ δημόσια συζήτηση ὅλους τοὺς ὑπεύθυνους φορεῖς καὶ τὰ ἄτομα ποὺ «ἐξ ἀντικειμένου» ἔχουν μιὰ τεκμηριωμένη ἀποψη γύρω ἀπὸ τὸ πρόβλημα.

Ἀποφασίστηκε νὰ περιοριστεῖ ἡ συζήτηση κυρίως στὰ παρακάτω σημεῖα-ἐρωτήματα:

1. Ἐὰν ἓνα Ἐθνικὸ Χωροταξικὸ Σχέδιο ἀποτελεῖ τὴν ἔκφραση στοῦ χώρου συγκεκριμένων κοινωνικῶν καὶ οικονομικῶν στόχων καὶ ἐπομένως, ἐκφράζει τὴν πολιτικὴ ἀναπτύξεως τῆς Κυβερνήσεως ποὺ τὸ ἐκπονεῖ καὶ τὸ υἱοθετεῖ.
2. Ποιὰ εἶναι ἡ σωστὴ διαδικασία γιὰ τὸν καθορισμὸ τῶν στόχων καὶ τοῦ ἰδεολογικοῦ περιγράμματος γιὰ τὸν προγραμματισμὸ καὶ σχεδιασμὸ σὲ ἐθνικὸ ἢ περιφερειακὸ ἐπίπεδο.
3. Ἐὰν οἱ προϋποθέσεις καὶ διαδικασίες οἱ ἀπαραίτητες γιὰ ἓνα σωστὸ ἐθνικὸ χωροταξικὸ σχεδιασμὸ μποροῦν νὰ καλυφθοῦν ἀπὸ ἰδιωτικὸ μελετητικὸ γραφεῖο.
4. Πιθανὲς ἄλλες ἀρνητικὲς ἢ θετικὲς πλευρὲς τῆς συγκεκριμένης ἀνάθεσης καὶ ἐκπόνησης τῆς μελέτης.

Ἡ δημόσια συζήτηση ἔγινε στὶς 26 Ἰουνίου στὶς 6.30 μ.μ. στοῦ Ἀμφιθέατρο Χημικῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Μετσοβίου Πολυτεχνείου. Κλήθηκαν δὲ νὰ παραστοῦν:

- α. Ὡς εἰσηγητὲς:
1. Ὁ ἀναθέτης τῆς Μελέτης (Ἵπουργεῖο Συντονισμοῦ)
  2. Ὁ ἀνάδοχος (Γραφεῖο Δοξιάδη)
  3. Ἐπιστημονικοὶ φορεῖς

β. Προσκλήθηκαν νὰ μετάσχουν ἐπίσης:

- Δημόσιες Ὑπηρεσίες, Ν.Π.Δ.Δ., Ὅργανισμοὶ
- Αὐτοδιοίκηση
- Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα
- Κόμματα
- Ἐπιστημονικοὶ Σύλλογοι, Συνδικαλιστικὰ Ὅργανα

γ. Τὴν συζήτηση παρακολούθησαν ἐκπρόσωποι τῶν μέσων ἐνημέρωσης.

Ὅπως προέκυψε ἀπὸ τὴν Δημ. Συζήτηση τὰ ἐρωτήματα ποὺ ἔθεσε τὸ Τ.Ε.Ε. δὲν ἀμφισβήτησαν μόνο τὴ διαδικασία, ἀλλὰ ἀγγίξαν καὶ τὴν οὐσία τοῦ θέματος καὶ ὅλες οἱ εἰσηγήσεις καὶ οἱ ὁμιλητὲς, σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ Ἵπουργεῖο Συντονισμοῦ καὶ τὸν Ἀνάδοχο, δηλαδὴ τὸ Γραφεῖο Δοξιάδη, δέχτηκαν ὅτι ἓνα τέτοιο θέμα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ μελετηθεῖ ἀπὸ ἰδιωτικὸ φορέα. Καὶ σὰ γενικὸ συμπέρασμα ζητήθηκε ἡ ἀμεση ἀναστολὴ τῆς Μελέτης.

Ἡ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν Δημ. Συζήτηση πιστεύει, ὅτι τὰ πρακτικὰ τῆς συζήτησης αὐτῆς ἀποτελοῦν ἓνα σημαντικὸτατο ντοκουμέντο πᾶνω στοῦ θέματος τῆς Χωροταξίας στὴ Χώρα μας. Ἐπειδὴ:

α) Τὸ διάστημα ποὺ πέρασε μέχρι σήμερον ἡ μελέτη ἐξακολουθεῖ νὰ ἐκπονεῖται χωρὶς καὶ πάλι καμμιά πληροφόρηση ἀπὸ πλευρᾶς Ἵπουργεῖου Συντονισμοῦ σχετικὰ μὲ τὶς ἀποφάσεις του στοῦ θέματος αὐτοῦ.

β) λαμβάνονται καὶ θὰ ληφθοῦν σημαντικὲς ἀποφάσεις ποὺ σχετίζονται μὲ τὸν Ἐθνικὸ Χωροταξικὸ Σχεδιασμὸ, ὅπως π.χ. τὸ Ἀεροδρόμιον Ἀθηνῶν, τὰ Ναυπηγεῖα τῆς Πύλου, οἱ γεωτρήσεις στοῦ Νέστο, τὸ Ρυθμιστικὸ Σχέδιο Ἀθηνῶν.

γ) Τὰ προβλήματα Χωροταξίας θὰ μᾶς ἀπασχολήσουν γενικότερα στοῦ πρόγραμμα δουλειᾶς τοῦ Τ.Ε.Ε.

Ἡ ὀργανωτικὴ ἐπιτροπὴ εἰσηγήθηκε:

- 1) Τὴν δημοσίευση τῶν Πρακτικῶν τῆς Δημόσιας αὐτῆς Συζήτησης.
- 2) Τὴν δημιουργία Ἐπιτροπῆς ποὺ α) σὲ πρώτη βάση θὰ ἐπεξεργαστεῖ ὅλο τὸ ὑλικὸ (πρακτικὰ, εἰσηγήσεις κλπ.) μὲ σκοπὸ τὴν παραπέρα ἀξιοποίησίν του, β) θὰ συλλέγει ἐπὶ πλέον στοιχεῖα καὶ ἀπόψεις π.χ. τεύχη μελέτης, πρακτικὰ ἐπιτροπῆς παραλαβῆς τῆς κλπ., γ) θὰ ἐνημερώνει συνεχῶς τὸ Τ.Ε.Ε. πᾶνω στοῦ ἐν ἐξελίξει σημαντικὸ αὐτὸ θέμα καὶ δ) θὰ τεκμηριώνει κάθε φορὰ τὶς ἀπόψεις τοῦ Τ.Ε.Ε. πᾶνω σὲ θέματα χωροταξίας.

3) Τὴν ἀμεση παρέμβαση τοῦ Τ.Ε.Ε. στοῦ Ἵπουργεῖου Συντονισμοῦ γιὰ τὴν ἀναστολὴ ἐκπόνησης τῆς μελέτης αὐτῆς ἀπὸ τὸν Ὅργανισμὸ Δοξιάδη.

Ἀποτέλεσμα τῶν παραπάνω εἰσηγήσεων εἶναι ἡ δημοσίευση τῶν Πρακτικῶν σὲ εἰδικὴ μηνιαία ἔκδοση τοῦ ΤΕΕ καὶ ἡ σύσταση τῆς μόνιμης ἐπιτροπῆς Χωροταξίας, σύμφωνα μὲ τὸ πρόγραμμα τῆς ἐκλεγμένης Διοίκησης τοῦ ΤΕΕ. Τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Ὅργάνωσης τῆς Δημόσιας Συζήτησης τοῦ ΤΕΕ γιὰ τὴν ἀνάθεση τοῦ Ἐθνικοῦ Χωροταξικοῦ Σχεδίου ἦταν οἱ συνάδελφοι Γιώργος Θεοδοσόπουλος, Παῦλος Λουκάκης, Γρηγόρης Διαμαντόπουλος, Αὐγὴ Μαρκοπούλου, Δημήτρης Ρόκος, Μπέττυ Παπαζῶη, Νικ. Καβουλάκος, Ἀρ. Ρωμανός, Ἴνις Μεσαρέ, Ἀπ. Κούρτης.

Ίστορικό τής Μελέτης Έθνικού Χωροταξικού Σχεδίου και Προγράμματος Ελλάδος

α. Ανάθεση τής Μελέτης

Τόν Νοέμβριο του 1972 υπογράφηκε ή σύμβαση—βλ. συνημμένο Προσάρτημα—μεταξύ Δημοσίου (του τότε Υπουργείου Κυβερνητικής Πολιτικής και Προγραμματισμού και άργότερα Συντονισμού) και Ιδιωτικού μελετητικού φορέα (γραφείο Δοξιάδη), για τήν ανάθεση τής Μελέτης Χωροταξικού Σχεδίου και Προγράμματος τής Ελλάδος.

Ή απόφαση για τήν ανάθεση τής Μελέτης και για τὸ περιεχόμενο τής σύμβασης και τῶν προδιαγραφῶν πάρθηκε σέ ύπουργικό επίπεδο, χωρίς τή συμμετοχή τής αρμόδιας Ύπηρεσίας Χωροταξίας, ὁ προισταμένος τής ὁποίας διατύπωσε ἀντιρρήσεις για τή σκοπιμότητα και τὸ περιεχόμενο τής σύμβασης. Ὡστόσο δόθηκε ἐντολή νά ἐξεταστοῦν ή σύμβαση και οἱ προδιαγραφές μόνο ἀπό τυπική και ὄχι ἀπό οὐσιαστική ἀποψη. Τελικά ή μελέτη ἀνατέθηκε κατ' εὐθείαν, κατὰ παρέκκλιση τῶν ὕφισταμένων ἀπό τὸν ΚΑΜΠΔΕ διαδικασιῶν για τήν ἐπιλογή μελετητοῦ.

Ή συμβατική προθεσμία παράδοσης ὀρίστηκε σέ 25 μήνες κατανεμημένους σέ τρεῖς φάσεις τής Μελέτης και ή ἀμοιβή τοῦ μελετητοῦ στοῦ ποσὸ τῶν 57.360.000 δρχ.

Πλαίσιο ἀναφορᾶς για τὸν μελετητὴ καθορίστηκαν οἱ στόχοι τοῦ μὴ ἀκόμη ἐγκεκριμένου Σχεδίου Προτύπου Μακροχρόνου Ἀνάπτυξης τής Ελλάδας, με τή δυνατότητα τοῦ μελετητῆ νά τοὺς ἀναθεωρήσει κατὰ τήν πορεία τής Μελέτης, χωρίς ὅμως νά τεθοῦν ἀπό τὸ Δημόσιο τὰ κριτήρια ἀναθεώρησης.

Παράλληλα, τὸν Μάιο τοῦ 1973, ὀρίστηκε Ἐπιτροπὴ παρακολούθησης και Παραλαβῆς τής Μελέτης στὴν ὁποία ἀντιπροσωπεύονται Ἐπηρεσίες τής Κεντρικῆς Διοίκησης και τὸ ΚΕΠΕ. Ἀργότερα, τὸν Αὐγουστο τοῦ 1974, ή Ἐπιτροπὴ αὐτὴ συγχωνεύτηκε με τήν ἀντίστοιχη ἐπιτροπὴ παραλαβῆς για τὴ Χωροταξικὴ Μελέτη Πρωτεύουσας ποὺ ἔχει ἀνατεθεῖ στοῦν ἴδιο μελετητὴ και διευρύνθηκε ὥστε νά περιλαμβάνει ἀντιπροσώπους τής Κεντρικῆς Διοίκησης και ὀρισμένων φορέων, ὅπως τὸ Ε.Μ. Πολυτεχνεῖο και ὁ Ε.Ο. Τουρισμοῦ.

β. Πορεία τής Μελέτης

Ή πρώτη φάση τής Μελέτης παραδόθηκε τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1973, ἀλλὰ δὲν ἐγκρίθηκε για λόγους οὐσιαστικῶν και τυπικῶν παραλήψεων τής, σύμφωνα με τή γνωμάτευση τής Ἐπιτροπῆς παραλαβῆς.

Τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1974 ὁ μελετητὴς ὑπέβαλε τήν δευτέρη φάση, ή ὁποία και πάλι δὲν ἔγινε δεκτὴ ἀπό τὸ Δημόσιο, με ἀποτέλεσμα τήν ἐπιστροφή τής στοῦ μελετητῆ για ἐπανεπεξεργασία, με παράταση τῶν συμβατικῶν προθεσμιῶν.

Τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1974 ὁ Σύλλογος Ἀρχιτεκτόνων εἰσηγήθηκε στοῦν Ἐπουργὸ Συντονισμού τήν ἀναστολή τής Μελέτης—βλ. Προσάρτημα—τονίζοντας τὸ ἀσυμβίβαστο τής στοχοθέτησης και ἐκπόνησης ἑνὸς Ἐθνικοῦ Χωροταξικοῦ Σχεδίου και Προγράμματος ἀπὸ ἰδιωτικὸ μελετητικὸ γραφεῖο. Ή πρόταση αὐτὴ ὅμως δὲν ἔγινε δεκτὴ. Τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1975 τὸ Τεχνικὸ Ἐπιμελητήριο συνέστησε ἐπιτροπὴ για τήν διοργάνωση και διεξαγωγή δημόσιας συζήτησης σχετικά με τήν ἀνάθεση τής ἐκπόνησης τοῦ Χωροταξικοῦ Ἐλλάδος σέ ἰδιωτικὸ γραφεῖο. Σύμφωνα με προκαταρκτικὸ πόρισμα τής Ἐπιτροπῆς αὐτῆς τὸν Ἀπρίλιο 1970, τὸ Τεχνικὸ Ἐπιμελητήριο εἰσηγήθηκε ἐπίσης τήν ἀμεση ἀναστολή τής ἐκπόνησης και τήν ἐπαναζήτηση τοῦ θέματος ἀπὸ τήν Κυβέρνηση, για λόγους οὐσιαστικούς, διαδικαστικούς και νομικούς. Παράλληλα ζήτησε νά τής τεθοῦν ὑπ' ὄψη τὰ τεύχη τής Μελέτης ποὺ εἶχαν παραδοθεῖ μέχρι τότε, καθὼς και τὰ πρακτικά τής Ἐπιτροπῆς Παραλαβῆς. Μέχρι σήμερα ὅμως δὲν ἔχει ληφθεῖ ἀπάντηση ἀπὸ τὸ Ἐπουργεῖο Συντονισμού, οὔτε και τὰ τεύχη.

Ή προκαταρκτικὴ εἰσήγηση τής ἐπιτροπῆς τοῦ Τεχνικοῦ Ἐπιμελητηρίου ἀνακοινώθηκε και στὴ δεύτερη συνάντηση τής Διοικούσας τοῦ ΤΕΕ με τοὺς τεχνικούς Ἐπουργοὺς και Βουλευτὲς ποὺ ὀργανώθηκε τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1975.—βλ. Προσάρτημα—.

Τὸν Μάιο τοῦ 1975 ἐπαναὑποβλήθηκε ή δευτέρη φάση τής Μελέτης πού, ὕστερα ἀπὸ ἐπεξεργασία τής Ἐπιτροπῆς Παραλαβῆς και συνεργασία με τὸν Μελετητὴ, ἐπιστράφηκε για συμπληρώσεις και τροποποιήσεις, ὥστε νά ὑποβληθεῖ τὸν Μάιο τοῦ 1976. Μετὰ τήν τυχὸν ἐγκρισή τής, θὰ ἀρχίσει ή ἐκπόνηση τής τρίτης φάσης.

Μέχρι σήμερα ὁ μελετητὴς ἔχει εἰσπράξει για τὴ Χωρ. Μελέτη Ἐλλάδος 21.131.000 δρχ. και ὑπολείπονται συνολικά 36.499.000 δρχ. ποὺ πρόκειται νά καταβληθοῦν τμηματικά, σύμφωνα με τὴ σύμβαση.